

Konečno še nekaj opomb. Nekteri menijo, da je telovadba v tem, da se izveršujejo umetne, težavne in nevarne vaje in da le te koristijo. Nikakor ne. Veče koristi so še lahke vaje, ki naj se pa pogostoma ponavljajo. Pri telovaji naj se človek ne úri dolgo časa brez prenehanja, zlasti pri težkih vajah ne. Kakor človeka nezmerno delo brez počitka ugonobi, tako mu škoduje tudi nezmerna telovaja. Dolgo časa, p. pol ure ali celo uro eno in isto vajo ponavljati, je nepotrebno. Sprememba mika in daje življenja. Ako se telovadec razgreje, ne sme pri miru stati, da se ne prehladi, ampak sprehajaje se naj se počasi razhladi ali pa v zgornjo suknjo zavije. Berž po jedi ni dobro telovaditi; kajti polni želodec potrebuje mirú, da se hrana vleže. Neposredna pred jedjó tudi ni dobro; eno uro po tem pa jed kaj dobro diši in tekne. *L.*

Šolski in učni red občnim ljudskim učilnicam.

(*Dalje.*)

§. 30. V tucih šolah, koder je samo po en razred, naj učitelj četert ure, predno se uk začne, pride v učno sobo ter naj tenko o pravem času začenja in končava zapovedane učne ure. V tucih šolah, koder je po več razredov, naj šolski zbor ukrene, kako je učiteljem na učence paziti pred začetkom uka. Noben učitelj ne sme brez postavne opravičbe uka prekiniti (prenehati), odložiti ali okrajšati, niti učnega časa kako drugače prenarediti.

Kadar kak učitelj izboli, naj se o pravem času oznani krajni šolski oblasti, če je samo en razred v šoli, a če jih je več, šolskemu voditelju.

§. 31. Do tri dni dopusta sme po učilnicah, koder je samo po en razred, dajati krajna učilnična oblast, a koder je po več razredov, sme šolski voditelj, kar je vendar treba vselej oznaniti krajni učilnični oblasti. Daljše dopuste daje samo okrajna učilnična oblast.

§. 32. Kadar učitelj hoče stopiti iz službe, naj odpustno prošnjo, razen če je prestavljen v kako drugo učilnico, najmenj četert leta poprej podá krajni učilnični oblasti.

Ako bi učitelj hotel iz službe stopiti pred koncem šolskega leta, treba da mu dovoli deželna učilnična oblast.

Nikakor ne sme učitelj iti iz službe, dokler ni iz nje redno puščen.

§. 33. Vsake učilnice voditelj je odgovoren, da so ugotovljene potrebne uradne knjige in spisi, namreč: šolska kronika, šolski zapisoválnik, razrédniki in imeniki, tednik o tem, kar se je učilo, zapisniki o učiteljskih zborih, spiski zastonj prejetih in razdarovanih knjig i. t. d. Tudi mu je uradni pečatnik hraniti. On ima tenek popis pripravljenih šolskih pripomočkov in šolskega orodja. Vsakoletne prirastke vselej konci leta postavi na razvidnost, in to zaznanilo v prepisu podá krajni učilnični oblasti, dostavljaže, česa bi še bilo treba.

V šolski popis naj se zaznamuje tudi šolska postava ter uredbe in ukaži, razglašeni o ljudskih učilnicah.

Vse knjige in pisma naj se po létnikih razverščene hranijo v šolskem arhivu, in če kdo stopi iz službe, nasledniku izročé sè zapisnikom.

§. 34. Šolski voditelj ima nadzor in voditeljstvo notranjih šolskih stvari. Posebno mu je skerbeti, da se šolski red na tanko izpolnjuje.

Dolžnost mu je, kolikor ne brani čas, hoditi poslušat v učne ure svojih součiteljev in součiteljic, ter odpravljati vsak neréd in vse napake, če so. Voditeljevim, na to stvar namerjenim naredbam naj bodo učitelji pokorni. Če se kacemu učitelju zdi, da se katera teh naredeb zadeva ob postavbo ali šolski red, ali da je nevarna šolski korist, pravica in dolžnost mu je, okrajni učilnični oblasti oznaniti.

§. 35. Od drugod dobljene tožbe in želje šolski voditelj pové dotičnim učiteljem. Ako bi stvar utegnila biti šoli na kvar, naj jo ovadi krajni šolski oblasti.

§. 36. Ako bi kateri učitelj bil kako oviran, naj v šolah, koder je po več razredov, skerbí voditelj, da uk ne zastane, in ako se vidi že poprej, da bi ta ovira utegnila dalje časa terpeti, naj oznani okrajni učilnični oblasti.

V učilnicah, koder je samo po en razred, naj pervosednik krajne šolske oblasti precej oznani okrajni šolski oblasti.

VI. O učiteljskem zboru.

§. 37. Po učilnicah, koder je po več učiteljev, njih voditelji praviloma vsak mesec po enkrat skliče vse na učiteljsk zbor ob taci urah, kadar ni uka. Preizreden zbor skliče, kolikorkrat se njemu samemu zdi silno potrebno, ali če ga nasvetujeta dva izmej učiteljstva.

Zborniki so vsi učitelji, potem nižji učitelji in pomočniki. Pomočniki samo tedaj morejo sklepčno glasovati, kadar je govor baš o njih predmetih ali učencih; sicer imajo samo svetovalno besedo.

§. 38. Učiteljskim zborom je v obče ta namera, da se učitelji razgovarjajo o načelih uka, o odgoji in šolski uredbi, — o tem, kak speh ima uk; kako se uravno vladajo in v znanostih napredujejo otroci, ter da se s takimi zbori dospeje tista vkupnost v delu, katere ne more pogrešati nobena učilnica.

V učiteljskih zbora je tudi na razgovor vzeti in ustanoviti posameznih razredov smotre (cilje), katere je zaradi krájevskih razmer treba morebiti kako premeniti, potem zveršitev splošnega učnega čerteža, dalje, kako je vsak posamezen predmet učiti po vseh razredih, ter tudi ustrahovalna načela in težke kazni. Ako se pokaže, da bi kje bilo odstopiti od občnih, ljudskim učilnicam sploh postavljenih pravil, naj svoje sklepe zbor po okrajni učilnični oblasti položi pred deželno učilnično oblast na razsodbo.

§. 39. Pervosednik zboru je šolski voditelj, in kadar on ne more, tist učitelj, katerega on odloči. Ako nikdo ni odločen, zbor vodi tist učitelj, kateri najdalje časa služi.

Vsacemu izmej učiteljstva je dolžnost, hoditi v zbor; vsako zapreko je oznaniti pervosedniku. Vsi učitelji se zaporedoma versté v sestavljanji zapisnika o razpravah, v kateri se zapisejo nasveti in sklepi, in podpišejo ga vsi zborujoči ter hrani se v arhivu.

§. 40. Skleplje se zgolj z večino glasov; kadar je na obeh stranéh enoliko glasov, določi pervosednikov glas.

Vsak izmej učiteljstva ima pravico dati svoj posebni glas, in če se mu treba zdi, zahtevati, naj se zapisnik pošlje okrajni šolski oblasti.

Pervosedniku je pravica, zveršitev vsacega sklepa ustaviti, ako misli, da se zadeva ob postavbo, ali da je šolski koristi nevaren. A takrat je vselej dolžan precej zahtevati, naj to stvar razsodi okrajna učilnična oblast.

Vsacemu izmej učiteljstva je dolžnost, na tanko izpolnjevati sklepe, katere učiteljski zbor ukrepa v svojem področji.

VII. O razdelitvi v razrede.

§. 41. Ljudske učilnice se imenujejo potem, po kolikor imajo razredov, kateri se štejejo brez vsporednih razredov: enorazredna ljudska učilnica, dvo-razredna i. t. d.

§. 42. Vsi učenci se po številu učiteljev ali združijo samo v en razred ali razdelé na več razredov.

Vsak razred, v katerem so otroci razne starosti in znanosti, razpada v več razdelkov.

§. 43. Po učilnicah, koder je po več razredov, štejejo se razredi od zdo-laj gori: prvi, drugi, tretji razred i. t. d.

Enako imenujejo se tudi razni razdelki razreda.

§. 44. Učence je v razrede ali razdelke razdeliti po znanostih, a tudi na starost se je primerno ozirati.

Od izpolnjenega dvanajstega leta starosti je dečke (fante) in dekleta vsake posebej razločene učiti, ako se kolikaj more. Po četverorazrednih in večrazred-nih šolah je ta ločitev vselej in povsod ukazana.

§. 45. Po enorazrednih šolah se morejo vsi učenci, ako jih je nad petdeseti, razdeliti v dve skupini, a vsaka se uči ob svojem posebnem času dneva. V družbi z dečki spodnjih stopinj starosti je učiti tudi dekleta obeh zadnjih stopinj starosti.

§. 46. Po večrazrednih šolah naj učiteljstvo (učiteljski zbor) otroke raz-kroji v razrede in razdelke tako, kakor velevalo razmere, o čemer naj précej ob začetku šolskega leta po krajni učilnični oblasti poroči okrajni učilnični oblasti.

§. 47. Otroci prvih štirih šolskih let naj se uče najmenj po 18 in naj-več po 24 ur na teden, a otroci naslednjih šolskih let praviloma (§. 13) najmenj po 24 in največ po 28 ur.

Po enorazrednih šolah s poldnevnim ukom ima prva skupina po 12, druga po 18 ur uka na teden.

§. 48. Otroci se iz razreda v razred in po razredih iz razdelka v raz-delek predevajo praviloma konci šolskega leta.

Otroke, kateri se izimkoma sprejmó mej šolskim letom, naj šolski voditelj po njih preskušnji dene v tist razred ali razdelek, kateri je njihovim dozda-njim vednostim primeren.

§. 49. Kjer so v enem razredu učenci razne starosti in jih je zatega-delj v razdelke razkrojiti, naj učitelj skerbí, da imajo primerna opravila tudi tisti razdelki, katerih takrat ne uči on. Dovoljeno je tudi stvar tako urediti, da se učenci ponavljáje vadijo v tem, kar jim je učitelj že razložil, ako se to pod učiteljevimi očmi takisto godí, da je baš na podporo posrednjemu uku.

(Dalje prih.)

Drobtinice iz dnevnika slovenskega učitelja.

Spisuje Josip Levičnik.

Moto: „Nulla dies sine linea“
Stari rimljanski pregovor.

Nadaljevaje sadjerejni uk govorilo se je o njegovi razdelitvi v razna plemena, in sicer v naslednja:

a) peščeno ali mehko sadje;